

RAPORTUL DEZVOLTĂRII UMANE ÎN ROMÂNIA, 1997

Constantin IONETE

**Membru de onoare
al Academiei Române,
Director general al Institutului
Național de Cercetări Economice**

Analizele-raport ale dezvoltării umane în țările membre ale Organizației Națiunilor Unite au deja o prestigioasă tradiție. Generozitatea obiectivelor urmărite de PNUD, enunțate încă de la inițierea acțiunii și anume valorificarea potențialului persoanelor și colectivităților, prin activități creatoare și productive, în societatea guvernată de libera inițiativă și drepturile omului, s-a verificat prin progrese sociale de substanță.

Cunoașterea stării de fapt și a perspectivelor dezvoltării umane, într-o perioadă semnificativă a tranziției din țara noastră este esențială pentru organizarea depășirii dificultăților. În acest scop s-a dovedit eficientă cercetarea factorilor care generează și consolidează **coeziunea socială**, supusă frecvent tensiunilor de către creșterea în valuri a costurilor reformei, în proporție directă cu întârzierea acesteia. Este motivul pentru care analiza s-a oprit de la început asupra stabilității macroeconomice, ca factor ce condiționează coeziunea socială.

Evoluția distorsionată a variabilelor de echilibru macroeconomic în perioada 1991-1996 exprimă fragilitatea stabilității economiei naționale. Acest fapt rezultă din inflația galopantă, cu 3 și 2 cifre în acest interval, greu de ținut sub control, din deficitul bugetar și cel semifiscal, cu pondere în PIB de peste 4% în anii 1994-1995 și de circa 13% în 1996, precum și din deficitul balanței comerciale de 2,3 miliarde dolari SUA atât în 1995 cât și în 1996. Ca urmare sensul creșterii anuale a PIB cu peste 4% între 1994 și 1996 s-a inversat de la pozitiv la negativ,

deoarece a antrenat subvenții, emisiune inflaționistă, deficite externe, pe seama scăderii veniturilor populației. A fost necesară în 1997 apropierea de echilibru prin constrângeri bugetare severe în condițiile creșterii costurilor relansării reformei.

Totuși, cu excepția inflației, precaritatea stabilității macroeconomice nu se percepe direct de populație, ci direct prin agravarea inechităților, a inegalităților, precum și prin expansiunea sărăciei. În adevăr, salariul mediu real reprezenta, față de 1990, 54% în 1993 și 75% în 1996. În domeniul securității sociale, cu toate că numărul beneficiarilor de prestații sociale a ajuns la 12 milioane (peste 50% din populație), nivelul cheltuielilor de protecție socială a rămas aproape neschimbat, la o pondere de circa 9% în PIB în perioada 1992-1995.

Declinul veniturilor populației, inechitatea diferențierii acestora, în afara principiului motivației prin participarea la crearea de valori, inechitatea alocării resurselor pe medii (urban, rural) discriminări în salarizare, ocupare și participare la decizii economice etc. au contribuit la agravarea procesului de sărăcie. Numărul săracilor reprezenta 23% din populația țării în 1995 și avea centrul de greutate în mediul rural, cu o pondere de 64% în totalul săracilor.

În acțiunea de promovare a dezvoltării umane, o poziție-cheie revine asigurării condițiilor pentru ca fiecare individ să stăpânească posibilitățile pentru formarea sa profesională prin învățământ și să-și

mențină starea de sănătate. Dacă în domeniul învățământului rezultatele sunt satisfăcătoare, starea de sănătate îngrijorează. Fenomenul se manifestă în indicele ridicat al mortalității, în scăderea absolută a populației, în nivelul scăzut al indicelui speranței de viață (59 ani în 1995), pe fondul întâzierii reformei sanitare.

Evoluția dezvoltării umane în România, caracterizată și de nivelul indicatorilor menționați, are rădăcini mai adânci în subevaluarea securității sociale timp de aproape o jumătate de secol, în necorelarea sistemică a acesteia cu creșterea economică de calitate, în virulența sechelelor administrării centralizate a economiei după 1990 și în stagnarea transformărilor.

În raport se acordă importanța cuvenită cercetării modului în care s-au reflectat

aceste manifestări în legitimitatea și eficiența guvernării, de care depind succesele tranziției. Legitimitatea este concepută ca un rezultat al corespondenței dintre forma de organizare și opțiunea politică pe de o parte și experiența dată și valorile apărute de colectivitate, pe de altă parte. Pe lângă forma aplicată, practică a acestei corespondențe, există și una potențială, care pregătește și inițiază schimbări de mari proporții.

Așa cum arată barometrele de opinie, aceste opțiuni s-au transformat în acte de legitimare a guvernării relansării reformei.

Menținerea credibilității câștigate se asigură prin eficiența depășirii dificultăților în promovarea dezvoltării umane în corelația cu creșterea de calitate a economiei.